

TEMA: HUSDYRGØDNING, GØDSKNING OG GYLL

Effektivt hjultræk giver både kvalitet og kvantitet

Dr står Gøma på fire af fem gyllevogne hos Midtjysk Maskinstation. Heriblandt en model GG 22 med hjultræk, som er et hit hos kunderne.

aktuelt tema Midtjysk Maskinstation, der ligger ved Brande i Midtjylland, er en typisk landbrugsmaskinstation. Maskinstationen har omkring ti fastansatte samt ekstra medarbejdere i højsæsonen. Maskinstationen har specialiseret sig i udbringning af gylle og i produktion af grovfoder til områdets mange og store mælkeproducenter.

Som en niche udbringer maskinstationen protamylase for kartoffelmelsfabrikken i Brande. Det udbringes med en gyllevogn på 20 kubikmeter, der er med udskud på forreste aksel og monteret med en specialdesignet bom på 36 meter.

- Ved målrettet at optimere maskinparken til vores kerneaktiviteter, har vi opnået en størrelse og kapacitet, der gør os til en attraktiv samarbejdspartner for de store mælkeproducenter. De ved, at vi har snitkapaciteten til at udnytte et vindue med kun et par dages tørvejlr til at fylde deres siloer med kvalitetsgrovfoder, og gyllevognene er også klar til at udbringe gyllen, så næste slået græs kommer godt fra start, siger Torben Rosenkilde, indehaver af Midtjysk Maskinstation.

Hjultræk erstatter selvkørende gyllemaskine

Midtjysk Maskinstation har i flere år anvendt en selvkørende gyllemaskine til nedfældning af gylle i græsmarker. Men den blev ifølge indehaveren efterhånden for dyr i drift, og derfor så Torben Rosenkilde sig om efter en anden løsning.

Svaret fandt han hos Gøma i Viborg, hvor han købte en GG 22HWD med både hjultræk og lufttryksregulering. Sammen med en fronttank på tre kubikmeter blev den koblet sammen med en Fendt 936-tractor, der har fabriksmonteret dæktryksregulering.

- Kombinationen af hjultræk på gyllevognen og mulighed for at kunne regulere dæktrykket på hele vogntoget gør gylletrækket til en værdig afløser for den selvkørende maskine, siger Torben Rosenkilde.

Garanti og økonomisk overblik

Med to års garanti på gyllevognen og fem års garanti på hjultrækket giver gyllevognen fra Gøma også maskinstationen sikkerhed for minimale driftsomkostninger. Gømas GG 22HWD er en tre-akslet gyllevogn, der rummer 22 kubikmeter, og som kører på en treakslet undervogn med hydraulisk affjedring. De fire bagerste hjul er monteret med Alliance VF dæk i dimensionen 800/60R32 A389 og er 185 cm høje.

■ Gøma GG 22HWD er en tre-akslet gyllevogn, der rummer 22 kubikmeter, og som kører på en treakslet undervogn med hydraulisk affjedring. Forreste aksel anvendes først og fremmest ved transport, og hjultrækket er monteret på den midterste aksel, der lige som den bagerste er monteret med Alliance VF dæk i dimensionen 800/60R32 A389.

På den forreste aksel er der monteret Alliance VF 710 /50R26,6 A389. Hjulene anvendes først og fremmest, når der køres transport, og løftes automatisk når der skiftes til markdrift.

Kvalitet i græsmarken

Karsten Lund er fast mand på Fendt'en med GG22HWD-gyllevognen, og han er imponeret over hjultrækkets effektivitet, og over hvor let hjultrækket betjenes.

- I terminalen indtaster jeg blot, hvor meget jeg ønsker at hjultrækket skal trække, og herefter til- og frakobler jeg hjultrækket fra joysticket. Når der nedfældes gylle i flade græsmarker, har jeg som regel hjultrækket til at stå på 15 procent, og på de mere kuperede marker øger jeg effektiviteten på hjultrækket, så jeg undgår, at hjulslip fra traktoren ødelægger græsmarken, forklarer Karsten Lund.

Når han kører i marken, sørger automatikken for at tilpasse hastigheden på hjultrækket til fremkørselshastigheden, og det skifter også automatisk retning, når der bakkes med traktoren.

Hjultræk der rykker

I det tidlige forår anvender Midtjysk Maskinstation GG 22HWD-vognen til at udbringe gylle på arealer, hvor der er risiko for våde pletter.

- Her kan man virkelig mærke, at hjultrækket tager ved og overfører masser af effekt, så jeg kommer frem-

■ Karsten Lund roser betjeningen af det hydrauliske hjultræk, og finder det let at udnytte trækket både under normale omstændigheder, og når der er behov for at trækket booster.

ad uden for meget hjulslip på traktoren. Kommer jeg i problemer, og traktoren begynder at synke i, kan jeg som regel rede situationen ved at slå hjultrækket over på manuelt, og udnytte de ekstra kræfter når der bakkes, og hjultrækket booster, siger Karsten Lund.

Trods hjultrækkets effektivitet er han forbavset over, hvor lidt effekt det tager, og selv når anlægget booster, tager det ikke pusten fra traktoren. De få gange, han er kørt fast, har han

haft fornøjelsen af at kunne skifte retning på hjultrækket fra monitoren's frikørselsmenu, og derved har han anvendt vognens hjultræk til at hjælpe traktoren baglæns.

- Hjultræk og lufttryksregulering giver os mulighed for at køre i det tidlige forår, hvor

gylletankene er fulde, og gyllen derfor skal ud. Her sætter kunderne pris på vognen med de store hjul og det lave marktryk, og for os forlænger det sæsonerne på gyllevognen, siger Torben Rosenkilde.

1-1

■ Karsten Lund (tv), der til daglig kører med Gøma GG 22HWD-vognen og Torben Rosenkilde, indehaver af Midtjysk Maskinstation, er begge imponeret over effekten på det hydrauliske hjultræk.

• Tlf.: +45 96 87 58 00

Betontanke til landbruget

• Minimal vedligeholdelse • Harmonisk udtryk • Lang levetid

Anvendelse af husdyrgødning og anden organisk gødning i foråret

Fra 1. februar er det tilladt at udbringe husdyrgødning. Der er dog en del forholdsregler, det er vigtigt at huske og blive mindet om.

aktuelt tema Fra på mandag er det tilladt at udbringe husdyrgødning, såfremt man overholder reglerne om, at jorden ikke må være vandmættet, snedækket eller frossen i pløjelagtes dybde. Man må dog gerne køre på letfrossen jord, der tør op i løbet af dagen.

- Det er altid en god idé at tage et billede før og efter op-tøning af jorden, så man kan dokumentere at udbringning er sket i henhold til lovgivningen, påpeger Kasper Kjær Olsen i Patriotisk Selskabs Afgrødenyt hvor han understreger, at der ikke må være risiko for afstrøm-

■ Fra mandag er det tilladt at udbringe husdyrgødning, såfremt man overholder reglerne om, at jorden ikke må være vandmættet, snedækket eller frossen i pløjelagtes dybde. Anvendes der forsuring som alternativ til nedfældning inden såning, skal kommunen informeres inden udbringning, med angivelse af hvilke arealer, som er omfattet samt hvilken forsuringsteknik der anvendes. Arkivfoto

ning til vandløb, dræn, søer over 100 kvadratmeter og kystvande.

- Ved bynære arealer (indenfor 200 meter fra byzone)

er det ikke tilladt at udbringe gylle i weekenden eller på

helligdage, og man må ikke udbringe gylle på hældninger over 6 grader indenfor en afstand af 20 meter til vandmiljø. Man må dog på arealer med en hældning mellem 6 og 12 grader mod åbne vandløb, søer over 100 kvadratmeter eller kystvande udbringe flydende husdyrgødning ved nedfældning i parallel retning i forhold til vandmiljøet.

I en afstand af 20 meter til kategori 1 og 2 natur skal gyllen nedfældes eller forsures. Gyllen skal nedfældes på arealer inden såning og på arealer med fodergræs. Det er tilladt at udbringe gylle med slæbeslanger, hvis gyllen forsures inden udbringningen, og indarbejdes i jorden inden for 4 timer, forud for såning.

Husk kommunen ved forsuring

For hver 10 hektar, hvorpå der køres forsuret gylle forud

for såning i foråret, skal der udbringes forsuret gylle på mindst 2 hektar vinterkorn eller vinterraps. Anvendes der forsuring som alternativ til nedfældning inden såning, skal kommunen informeres inden udbringning, med angivelse af hvilke arealer, som er omfattet samt hvilken forsuringsteknik der anvendes. Ydermere skal dokumentation for hvilken teknologi, der er anvendt til forsuring, foreligge på bedriften.

Ved udbringning med slæbeslanger i en eksisterende afgrøde er der ikke krav om forsuring. Der er krydsoverensstemmelse (KO) i forhold til udbringningsmetode, udbringningsperiode og de regler, der beskytter mod en eventuel risiko for overfladeafstrømning.

hl

Vizura® ...få mere ud af din naturgødning

- Anbefales af SEGES til majs og sukkerroer på JB 1-3*
- Tilsætning til gylle øger majsens fosforoptagelse i den tidlige del af væksten*
- Vizura halverer emission af klimagas. Sælg dine CO₂ certifikater. Få værdien hos commodicarbon.dk

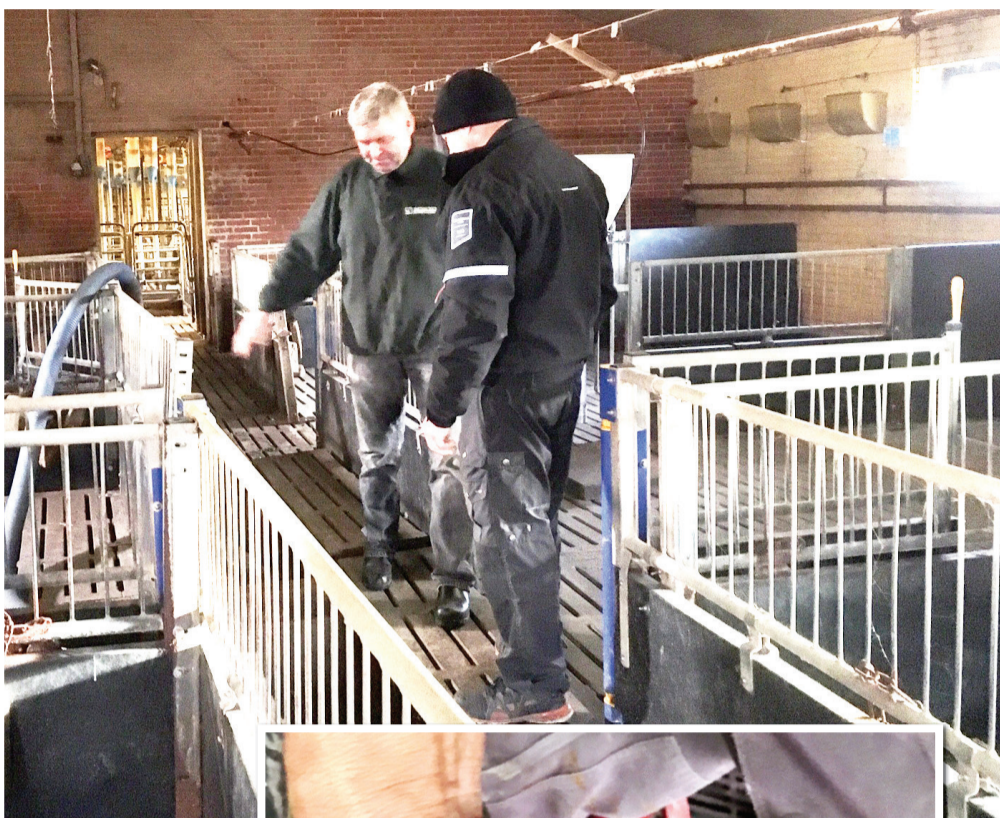
* Oversigt over Landsforsøgene 2020

BASF
We create chemistry

Produktet skal anvendes på forsvarlig måde. Læs altid etiketten og oplysninger om produktet for anvendelse. Vær opmærksom på de advarselssætninger og advarselssymboler, der fremgår af etiketten.

TEMA: HUSDYRGØDNING, GØDSKNING OG GYLI

■ Stalden, hvor ulykken skete. Martin står forrest i billedet, og kollegaen, som gav førstehjælp, står bagerst.

Faldt med hovedet ned i en gyllekumme:

- Jeg kommer nok aldrig helt over ulykken

- Havde aldrig troet, det skulle tage røven på mig, fortæller gyllegas-ramt landbrugsmedhjælper. Hans liv blev reddet, men selv halvandet år efter ulykken har han fortsat mén.

aktuel tema I juni 2019 var Martin Schnoor ude for en ulykke, hvor svovlbrinte forgiftning – eller gyllegas – næsten kostede ham livet. Han var ved at skylle gyllekanaler i en stald, da han pludselig mistede bevidstheden og faldt med hovedet ned i gyllekummen.

En kollega, som stod udenfor med gyllevognen, fik reddet Martin Schnoor op igen, men han er klar over, at situationen er yderst alvorlig, da Martin Schnoor ikke trækker vejret.

Endnu en kollega kommer til, og de to yder førstehjælp til en ambulance når frem. Også en lægehelikopter ankommer, og turen går herfra til

Aarhus Universitetshospital, hvor Martin Schnoor i de næste tre døgn ligger i koma.

Slår som en hammer

Martin Schnoor har arbejdet i landbruget i mere end 20 år, da ulykken sker.

- Jeg vidste godt, at gyllegas kunne være meget farligt, og vi arbejdede også for åbne vinduer og døre den dag. Men, at det kunne tage røven på mig, som det gjorde, havde jeg aldrig troet, fortæller han ifølge Seges, som også beskrev ulykken i 2020.

Ledende overlæge ved Arbejdsmedicinsk Klinik i Herning, Ole Carstensen, forklarer, hvorfor man kan falde om, uden så meget som at nå at træde væk fra gyllekummen.

- Svovlbrinte er en giftgas, som frigives, når man sætter bevægelse i organisk materiale, eksempelvis gylle. Blot en enkelt indånding af en større koncentration af gas er nok til, at man mister bevidstheden med det samme. Derfor er det så farligt, forklarer Ole Carstensen i en video om emnet, man kan se på www.seges.tv.

Mærker stadig konsekvenserne

Martin Schnoor mærker en række konsekvenser af ulykken. Han har udfordringer med korttidshukommelsen, lider af hovedpine og bliver meget hurtigt træt.

- Før ulykken dyrkede jeg ekstrem sport, men det kan jeg heller ikke mere. Så der er nogle ting, jeg nok er nødt til at lære at leve med, fortæller Martin Schnoor, som dog ikke er bitter.

Han er glad for, at han overlevede, men han vil gerne have sat et punktum for sagen. Også det har corona sat en bremse for.

- Jeg skulle have været endeligt udredt ved nogle tests på Odense Universitetshospital tilbage i september 2020, men det er udskudt, og det er selvfølgelig en belastning at vente på.

Brug sikkerhedsudstyr

Martin Schnoor fortæller, at han gerne vil have sagen afsluttet, og at han stadig arbejder i landbruget i dag. Men han har været nødt til at aftale med sin arbejdsgiver, at der skal tages hensyn til de konsekvenser, ulykken har haft.

■ Martin Schnoor anbefaler sine kolleger, som arbejder med gylle, at anvende alarmer.

- Jeg møder stadig kolleger, som ikke anvender det udstyr, der er til rådighed, eksempelvis alarmer. Til dem siger jeg, at jeg er et klassisk eksempel på, at det kan gå rigtig galt.

På seges.tv kan man se hele fortællingen om ulykken, som var ved at koste Martin Schnoor livet.

l-l

Kvalitet til tiden

Kontakt
Christian Birk-Sørensen
på 55 37 11 22

Flex gødninger består af et alsidigt sortiment, som kan opfylde næringsstofbehovet i alle gængse afgrøder blandt andet:

- Flex NP 18-1
- Flex N 32

Køb flydende Flex gødninger direkte og få kvalitet til tiden

Flex Gødning A/S Masnedøvej 63 Vordingborg www.flex-godning.dk

FAGLIGE TEMAER

Kontakt: Jacob Lund-Larsen
jll@effektivtlandbrug.dk
63 38 25 48

aktuelt tema

- Måske bliver jeg aldrig den samme igen

En ulykke med svovlbrinte betyder, at landmand Jesper Thomsen i dag har alvorlige mén. Nogle af dem skal han sandsynligvis leve med resten af sit liv.

aktuelt tema Den 15. juli 2020 vil altid være en dato, som Jesper Thomsen vil huske.

Om morgenen havde den nordjyske landmand fra Fjerritslev spændt sin gylleomrører bag på traktoren og var kørt over til sin nabo, Poul Sørensen, for at hjælpe med at røre syre i gylletanken.

Da han ankom hos naboen, blev han mødt af Poul Sørensens nevø og ansat, Eskild Sørensen, og chaufføren på den lastbil, der leverede syren, som skal tilsættes i gyllen.

- Vi skulle røre syre i gyllen, som vi havde gjort så mange andre gange før, og efter vi havde fået vores kaffe, startede vi traktoren og begyndte at røre gyllen op, forklarer Jesper Thomsen.

Alle besvimer

Efter et stykke tid skummer gyllen kraftigt i beholderen. Derfor går Jesper Thomsen hen til traktoren for at tage gassen af og sænke omrøringshastigheden. På vej rundt om traktoren går det galt, og Jesper Thomsen besvimer.

Fra toppen af lastbilens anhænger ser Eskild Sørensen og chaufføren, at Jesper Thomsen bliver dårlig og falder om. Og

■ Det var en dag som så mange andre, hvor der skulle røres syre i gyllen. Da man begyndte at røre gyllen op, gik det galt i en sky af gyllegas. Arkivfoto

- Der var én af kommunens folk, som mente, at der er nogle ting, der aldrig bliver bedre. Og det er jeg selvfølgelig voldsomt ked af, siger Jesper Thomsen.

Korttidshukkelsen er ramt. Og hvis han skal koncentrere sig i længere tid, så kræver det ofte, at han skal hvile sig.

- Nogle dage er bedre end andre. Nogle dage, så mærker jeg slet ikke noget. Andre dage, så går jeg kold, før vi når frem til middagstid. Det er svært at navigere i, hvornår det er for meget, og hvornår det er fint. Men jeg må bare indstille mig på, at det kommer til at tage tid at blive bedre – hvis det nogensinde bliver det, siger Jesper Thomsen.

Hverken Eskild Sørensen eller chaufføren af lastbilen har i dag mén som følge af ulykken.

l-l

derfra går det stærkt. Uden at tænke over det, hopper begge mænd ned til Jesper og bærer ham væk fra traktoren og det område, hvor svovlbrintegassen er.

- Vi kommer 5-6 meter væk. Og der kan vi begge mærke, at den er gal. Vi har været for længe i gassen, siger Eskild Sørensen, som sammen med chaufføren også besvimer efter ganske få indåndinger af den farlige gas.

Hjælpen kommer Efter få minutter vågner Eskild Sørensen igen. Han ser, at chaufføren står bøjet over Jesper Thomsen og forsøger at få liv i ham.

- Jeg spørger ham nogle gange, om der er ringet efter hjælp. Og da han svarer nej, så løber jeg op på en bakke og ringer 112, siger Eskild Sørensen.

Ambulance og politi ankommer ganske kort efter alarme-

ringen. På det tidspunkt er det lykket at få liv i Jesper Thomsen, som kort efter bliver kørt med udrykning til Aalborg Sygehus.

Stadig mærket af ulykken

For Jesper Thomsen betyder

ulykken, at der er flere ting, der ikke er som tidligere. Koncentrationsevnen er ikke, hvad den har været. Ognattesøvnen er urolig. I dag er han i gang med et større udredningsforløb, som skal afklare, hvad han kan og ikke kan.

■ Eskild Sørensen blev selv ramt af gyllegassen. Men han vågner og formår at ringe 112, så landmand Jesper Thomsen kan få ambulancehjælp.

■ For landmand Jesper Thomsen, Fjerritslev, betyder ulykken, at der er flere ting, der ikke er som tidligere. Koncentrationsevnen er ikke, hvad den har været. Og nattesøvnen er urolig. I dag er han i gang med et større udredningsforløb, som skal afklare, hvad han kan og ikke kan. Fotos: Seges

DANGØDNING

PRÆCISION • EFFEKTIVITET • KVALITET

DG – NtS 24-6 • DG – NtS 20-10 • DG – NtS 17-17

Effektiv sikring af udbytte og kvalitet i raps

TEMA: HUSDYRGØDNING, GØDSKNING OG GYL

Gyllehåndtering skal altid tages alvorligt

Forberedelse, planlægning og opmærksomhed på detaljer. Det er opskriften på at arbejde sikkert med gylle, mener tilsynsførende hos Arbejdstilsynet, Karsten Zacho.

aktuelt tema Hvis ikke man ved, hvad man har med at gøre, når man skal håndtere gylle, eller tager for let på opgaven, kan det gå grueligt galt. Og ofte er det de ulykker, man hører om – f.eks. her i landbrugspressen.

Derfor er det også et emne, de tager meget alvorligt hos Arbejdstilsynet.

- Der er ingen tvivl om, at de situationer, hvor man skal håndtere gylle, de kræver, at man ved, hvad man har med at gøre. Ellers skal man lade være, siger tilsynsførende hos Arbejdstilsynet, Karsten Zacho, som desværre oplever flere ulykker i forbindelse med gyllehåndtering med dødelig udgang.

Dødelig bevægelse

Ulykkerne sker, når gyllen sættes i bevægelse – som når man sætter indholdet af gylletanken, før det skal fordeles på marken.

Målinger viser, at der ved pump-

■ For tilsynsførende ved Arbejdstilsynet, Karsten Zacho, er det vigtigt, at man som landmand tager arbejdet med gylle seriøst.

ning kan opstå koncentrationer af gyllegas (svovlbrinte) på helt op til 3.000 ppm. Det er ifølge Arbejdstilsynet et godt stykke over de 700 ppm, hvor man mister bevidstheden efter 1-2 indåndinger. Når Arbejdstilsynet kommer på besøg, er der derfor nogle klare anbefalinger med i tasken.

Først og fremmest skal man være godt instrueret i, hvad det er, man arbejder med. Det er arbejdsgivers ansvar at sørge for, at alle er det. Det er også vigtigt, at den kemiske risikovurdering er gennemgået og opdateret. Det er en god måde at gøre sig de overvejelser og forberedelser, der er vigtige for at skabe en

sikker omgang med gylle. For det kan heldigvis også lade sig gøre, siger Karsten Zacho.

Forberedelse er nøglen

Der skal være en klar plan B for, hvad der sker, hvis noget går galt. Derfor er det vigtigt for Karsten Zacho, at både landmænd og maskinstationsfolk, som arbejder med gylle, sammen har lagt en plan for, hvad der skal ske, hvis der opstår en farlig situation.

Før arbejdet begynder, skal alle vide, hvornår de farlige situationer opstår. Og de skal vide, hvornår der skal tilkaldes hjælp. Vi ser desværre mange, der kaster sig ud i at ville redde deres kolleger uden at have

tænkt på sikkerhed, det kan skabe meget farlige situationer, siger Karsten Zacho.

På trods af alle advarslerne er Karsten Zacho dog fortrøstningsfuld.

- Jeg oplever heldigvis, at der er mange dygtige landmænd derude, som har godt styr på sikkerheden, når de skal arbejde med gylle. Der er rigtig mange, som allerede gør det rigtig godt. Vi skal bare have strammet op, så det bliver sådan over hele linjen, siger Karsten Zacho.

Han fremhæver samtidig den branchevejledning, BAU har lavet.

Det er et rigtig godt sted at starte. Og den er skrevet så alle kan være med, siger han.

l/l

Fem råd fra Arbejdstilsynet

aktuelt tema

- Hav en klar plan for arbejdet, som alle medarbejdere kender
- Gennemgå og opdatér din kemiske risikovurdering
- Sørg for at have gyllegasalarmer på, men vær også opmærksom på, at man kan nå at miste bevidstheden, inden alarmen går
- Hav ilt og maske i baghånden, hvis du skal ind i et område med gyllegas
- Læs og forstå BAU-vejledningen om arbejde med gylle. Vejledningen kan findes her: <http://baujordtilbord.dk/materialer/gylle-sikkerhed-ved-arbejde-med-gylle>

Kilde: Arbejdstilsynet

SKAL DU HAVE NY GYLLEVOGN TIL SÆSON 2021?

STORT UDVALG AF TOPKLARGJORTE BRUGTE MASKINER

Kontakt en af vore sælgere og hør nærmere

- Ole Christensen, tlf. 40 42 26 07 • Karsten Kammer, tlf. 23 24 69 17 • Tommy Svaneborg, tlf. 29 62 31 61
- Bjarne Tang, tlf. 20 49 17 77 • Ulrik Villadsgaard, tlf. 61 61 72 28 • Allan Sørensen, tlf. 22 21 00 01

GOMA

Tlf. +45 86 61 07 77. Fax +45 86 61 03 77

www.goma.dk www.goma.se

Sikkerhed for brugerne er i højsædet

Kundernes sikkerhed er i højsædet hos den danske producent af gylleudstyr, Samson. Og det er der en god grund til, mener Kim Bennike, som underviser kunderne i sikker brug af udstyret.

aktuelt tema Når man køber en fabriksny gyllevogn, en SHB4 bom eller en møg- og universalspreder med SpreadMaster 8500-styring hos Samson, så følger der et gratis brugerkursus for to personer med. Derfor er der mange landmænd og

maskinstationsfolk, som har stiftet bekendtskab med Kim Bennike og det én-dagskursus, som mange takker ja til.

På kurset bliver køberen instrueret i, hvordan man får mest muligt ud af udstyret. Brugeren bliver blandt andet i stand til at anvende alle features på vognen og vedligeholde produktet efter forskrifterne, så gylle og møg udbringes med høj effektivitet med mindst mulig belastning af miljøet og med størst mulig udnyttelse af næringsstofferne.

Sikkerhed er en del af kurset

En vigtig del af kurset er dog også, at køberen skal vide, hvornår der kan opstå en farlig situation, når man arbejder med og håndterer gylle.

Effektivt Landbrug
LANDBRUGETS ERHVERVSAVIS | HVER DAG

Her kan du finde os!

Download vores app »LandKiosken«

FAGLIGE TEMAER

 Kontakt: Jacob Lund-Larsen
 jll@effektivtlandbrug.dk
 63 38 25 48

**aktuelt
tema**

■ Helle Birk Domino, arbejdsmiljøchef hos Seges, er frustreret over alt for mange gylleulykker. Fotos: Seges

Planlæg og investér i det rigtige udstyr

Det er vigtigt at gøre sit forarbejde ordentligt – og sørge for, at man har det rette udstyr til rådighed. Det er opskriften på en sikker måde at arbejde med gylle på, mener arbejdsmiljøchef hos Seges, Helle Birk Domino.

aktuelt tema Arbejdsmiljøchef hos Seges, Helle Birk Domino, er frustreret.

Træt af at læse om alvorlige ulykker i landbruget, der kunne have været undgået, hvis man havde arbejdet med høje sikkerhedsstandarder om arbejdet med gylle tilsyneladende kræver. Især når det handler om risiko for frigivelse af de giftige svovlbrintegasser, som opstår i forbindelse med håndtering af gylle.

Derfor kommer hun med nogle klare anbefalinger til, hvordan man skal

forholde sig, når sæsonen for at køre gylle på marken nærmer sig.

Først og fremmest så handler det om at sætte sig rigtigt grundigt ind i opgaverne og de tidspunkter, hvor man skal være påpasselig. Hvis man gør det, er man allerede kommet ganske langt. Det er vigtigt at have viden om, hvornår der kan være fare på færde, siger Helle Birk Domino.

Gå systematisk til værks

Det nytter dog ikke meget at sætte gang i processen, hvis man ikke mener det. Så bliver indsatsen halvhjertet og ligegyldig, mener Helle Birk Domino.

Som landmand skal man sætte sig det for. Og gå systematisk til værks. Det skal være en del af bedriftens målsætning, at der skal være styr på sikkerhed og ulykkerne skal forebygges. For så er motivationen der – og det er noget, der rykker. Landmanden skal gå foran og vise at man mener sikkerhed ved gyllehåndtering er en topprioritet, siger Helle Birk Domino.

Derudover mener arbejdsmiljøchefen, at det er en god idé at udpege en ansvarlig for sikkerheden på området.

Der skal være én, der organiserer arbejdet. Får vedtaget hvad man gør, når man arbejder med gylle. Og ikke mindst hvordan man skal agere, hvis ulykken skulle ske alligevel, siger Helle Birk Domino.

Tjek op på udstyr

En af de ting, som Helle Birk Domino anbefaler er, at man anskaffer sig ud-

styr, som kan være med til at advare, hvis koncentrationen af svovlbrinte i luften stiger.

- Der er flere der sælger målere, der kan opfange forhøjede koncentrationer af svovlbrinte. Og det er et virkelig godt værktøj som kan afgøre, hvornår man skal forlade området. Det er ikke en forsikring mod at en ulykke kan ske, men en indikator for, hvornår koncentrationen er for høj, siger hun.

Når ulykken er ude, så er der også én anbefaling til et stykke udstyr, som kan gøre en stor forskel.

- Min klare anbefaling er, at man anskaffer sig en friskluftforsyning. Altså en maske med en ekstern iltforsyning koblet til. Hvis man har sådan én, kan man forsøge at redde en person, der er besvimeret af gas. Ellers er det eneste man kan at sørge for at tilkalde hjælp og så bør man holde sig på afstand, så man ikke selv risikerer at blive ramt, siger hun.

Livrem og seler

Hvis uheldet skulle være ude, så er det med at have udstyret i orden. For det kan være kritisk.

- Det er en lille investering for et menneskeliv. Sørg for at have det tilgængeligt – og i brug – når man arbejder i zoner hvor man har identificeret en risiko i sit forarbejde. At gå med livrem og seler er ikke udtryk for at være overforsigtig, men netop et udtryk for at tage det her livsfarlige svovlbrinte seriøst alvorligt og arbejde professionelt, understreger Helle Birk Domino.

- Der er flere der sælger målere, der kan opfange forhøjede koncentrationer af svovlbrinte. Og det er et virkelig godt værktøj som kan afgøre, hvornår man skal forlade området

HELLE BIRK DOMINO

l-l

Vores kunder skal have forståelsen for, hvornår og hvordan en farlig situation kan opstå. Derfor er det en vigtig prioritet, at vi giver det videre til vores kunder, siger Kim Bennike, som underviser både Samsons montere og kunder i både sikkerhed og arbejdet med maskinerne.

På hvert kursus undervises typisk mellem seks og otte deltagere, og underviseren oplever ofte, at der er flere kursister, som bliver meget overraskede, når de hører, hvor farligt arbejdet med gylle kan være.

- Der er flere af dem, der ikke tror på det til at begynde med. De tror simpelthen ikke på, at man kan være væk efter ganske få indåndinger. Men der er som regel andre på holdet, som selv har oplevet ulykker eller ubehag, når gyllen eksempelvis røres op inden, den skal køres ud. Og så får vi snakket om det i fællesskab, siger Kim Bennike.

Med i prisen

På kurset lærer kursisterne også, at det er vigtigt, at alle ved, hvad der skal gøres, hvis uheldet er ude. Og at det

kan være farligt at forsøge at redde en, der er besvimeret.

- Det er supervigtigt, at der bliver tilkaldt hjælp via 112 hurtigst muligt, understreger Kim Bennike. Han har stået for at uddanne montører

og kunder i både sikkerhed og brug af Samsons maskiner de seneste fire år. Og kurset er med i prisen, hvis man køber udstyr hos maskinfabrikanten.

l-l

■ - Det er meget vigtigt for os, at køberne får det maksimale ud af deres investering. De skal kende og være i stand til at bruge alle de features, der medfølger, men samtidig også klædes på med viden om håndtering af gylle, udnyttelse af næringsstoffer og sikkerheden ved omgang med gylle, siger Kim Bennike fra Samson.

Gratis leveret og udspreddt gødning

Ved modtagelse af biogødning modtager du økonomisk godtgørelse afhængig af dosering

Vi tilbyder:

BIOGØDNING fra kommunale rensningsanlæg

- Til afgrøder til modenhed samt biogasafgrøder
- Opbeholdelse af næringsstofpuljen hele året
- Dosering efter dine ønsker
- Bæredygtigt, kulstofbindende og strukturforbedrende
- Gavner bedriftens klimaregnskab

Biokompost

- Flere typer kan leveres
- Tørt og lugtfrit
- Gunstig N-udn.pct.
- Udbringes fortrinsvis i Sydjylland og på Fyn

Ring og hør nærmere
7538 3999

Endvidere har vi:

- Bioaske fra træflis, som må bruges af økologer
- Kaliumsulfat med koncentreret K og S til iblanding i gylle
- Mejerislam til levering i gylletank

miljøsERVICE

- formidling af biogødning gennem 30 år

6600 Vejen - Tlf. 7538 3999 - mail@miljoeservice.dk

TEMA: HUSDYRGØDNING, GØDSKNING OG GYLLE

Undgå gylle til græs der afgræsses

Tænk på at mindske smitterisikoen ved håndtering og udbringning af gylle. Vigtigst er det, at gyllen er lagret så lang tid som muligt før udbringning, samt at sikre længst mulig tid mellem gyllens udbringning og afgrødens høst.

aktuelt tema Alle mikroorganismer, der findes i dyrenes tarmkanal, bliver udskilt med gødningen og vil kunne genfindes i mødding eller gylletank. Organismer fra andre dele af dyret vil ligeledes kunne finde vej til gødningen. Det kan for eksempel være via næseflåd, spyt eller slim fra skede og bør. Der er således risiko for at sprede en lang række sygdomme via udbringning af husdyrgødning til afgrøder, der efterfølgende benyttes som foder i husdyrproduktionen.

I praksis har man den korteste tid mellem gylleudbringning og høst af foder i græsafgrøder. Landskonsulent Martin Nørregaard Hansen, Seges har derfor på Landbrugsinfo fokuseret på, hvordan man mindsker risikoen for at overføre sygdomme ved udbringning af gylle til græs.

Sygdomsfremkaldende bakterier i gylle

I gylle sker der et biologisk henfald af de fleste typer af bakterier, parasitter og vira, hvilket løbende reducerer forekomsten af sygdomsfremkaldende bakterier, forklarer han.

Ifølge landskonsulenten har en en-

gelsk undersøgelse fundet, at de fleste sygdomsfremkaldende bakterier i gylle, under normale lagringsforhold, ikke længere er levende efter cirka tre måneders lagringstid.

- Jo højere temperatur, des hurtigere reduceres levetiden. Om vinteren sker henfaldet derfor langsommere. Har man flere gyllebeholdere, bør man anvende gylle fra den beholder, der i længst tid ikke er tilført frisk gylle, når der skal udbringes gylle til græs, anbefaler Martin Nørregaard Hansen.

Efter udbringning henfalder de sygdomsfremkaldende bakterier hurtigere grundet højere temperaturer, UV-stråling fra sollys og udtørring. En måned efter udbringning vil de fleste bakterier ikke længere være smitsomme. Visse listeria-bakterier kan dog overleve lidt længere, ligesom det kølige vejr ved meget tidlig udbringning kan betyde længere overlevelse af de sygdomsfremkaldende bakterier.

Gylle til afgræsningsarealer

Det anbefales generelt, at man ikke udbringer gylle til græs, der skal afgræsses. Er dette nødvendigt, bør der gå mindst 30 dage fra udbringning til afgræsning.

- Udbringes der gylle fra tanke, der er tilført frisk og ikke lagret gylle indenfor de seneste tre måneder, bør der gå 60 dage mellem udbringning og afgræsning. Gylle til afgræsningsgræs bør derfor udbringes tidligst muligt, siger Martin Nørregaard Hansen og anbefaler, at eventuel ajle udbringes til afgræsningsmarken, da bakterier i gyllen hurtigt dør på grund af ajlens høje pH-værdi.

■ Det er ifølge Seges vigtigt, at gyllen er lagret så lang tid som muligt før udbringning. Arkivfotos

Gylle til slætgræs

Ifølge landskonsulenten er der ikke fundet dokumentation for smittespredning via udbringning af gylle til slætgræs.

- Når gyllen udbringes tidligt og lige efter slæt, er henfaldet af bakterier tilstrækkeligt til, at risikoen for smitteoverførsel til ensilagen er absolut minimal, siger han.

Nedfældning eller slangeudlægning?

Gylle til græs skal enten nedfældes eller forsures før udbringning med slæbeslanger.

- Ved slæbeslangeudlægning placeres gyllen på jordoverfladen, hvor

sollysets UV-stråler, varme og udtørring af gyllen effektivt reducerer smitstoffets levedygtighed.

- Ved nedfældning placeres gyllen delvist i jorden, hvorved gyllens eventuelle sygdomsfremkaldende bakterier i mindre grad kommer i kontakt med græssets grønne planter. Nedfældningen beskytter

til gengæld gyllens eventuelle sygdomsfremkaldende bakterier mod nedbrydning via sollys, varme og udtørring. Der er således ikke en entydig foretrukken udbringningsteknik, konkluderer Martin Nørregaard Hansen.

hl

Smutterisiko via gylle for de mest aktuelle kvægsygdomme

■ De forskellige bakterier har meget forskellige levebetingelser, og der er dermed stor forskel på risikoen for smitte via gylle. De hyppigste smitsomme sygdomme hos kvæg er: Salmonella, Mycoplasma og Clostridium toxiner.

Salmonellabakterier optræder en gang imellem i gødning fra dyr, der er smittet med sygdommen, og dermed også i gylle fra smittede besætninger. Salmonellabakterier er forholdsvis robuste over for miljøpåvirkninger og overlever derfor relativt længe i gylle ved lave temperaturer. De kan derfor genfindes efter op til 7-10 ugers lagring ved fem grader. Henfaldet af bakterierne går meget hurtigere ved højere temperaturer og sker næsten fuldstændigt inden for en uges tid ved 20 grader. Ved tidlig udbringning i koldt vejr er græsvæksten langsom, og der er lang tid mellem gylleudbringning og første slæt. Derved er henfaldet af smitstoffet stort, og smitte via græsset er næppe sandsynlig.

Mycoplasma er en bakterie uden cellevæg og er blandt andet derfor mere følsom for ændringer i miljøet end Salmonella. Smitte med Mycoplasma vil derfor i meget begrænset omfang eller slet ikke kunne ske via gylleforurenede afgrøder.

Clostridier kan danne meget robuste, inaktive stadier (sporer). Disse sporer er hårdføre og kan overleve i lang tid, selv under meget ufavorable betingelser. Clostridier findes naturligt i såvel jord som i tarmfloraen hos både dyr og mennesker. Derfor kan Clostridier aldrig helt undgås. Problemet ved Clostridier er, at de kan danne giftstoffer under ganske særlige betingelser, herunder ved absolut fravær af ilt og ved temperaturer omkring 37 grader. Clostridier i græsensilage menes at kunne føre til forgiftningstilstande hos enkelt dyr, specielt hvis ensilagen begynder at varme efter åbning – men der er ikke fundet sammenhæng mellem sygdommen og gylleforurenede afgrøder.

Kilde: Seges

■ Når gyllen udbringes tidligt og lige efter slæt, er henfaldet af bakterier tilstrækkeligt til, at risikoen for smitteoverførsel til ensilagen er absolut minimal.

Gode råd ved gyllehåndteringen

aktuelt tema

- Undgå spild og overløb af gylle under påfyldning
- Undgå at køre gylle ad adgangsveje mellem stalde og beboelse
- Gylle bør ikke udbringes tæt på naboejendommens stalde
- Gylle må ikke udbringes, hvor der er risiko for afløb til vandløb
- Rengør pumpe og omrører før brug på anden ejendom
- Hold gyllevogn og omgivelser rene for gylle
- Vask og rengør jævnlige udstyr

LEHÅNDBLING

aktuelt
tema

Analysér af gylle

Hos Patriotisk Selskab er de ikke i tvivl om vigtigheden af at få taget et indhold af næringsstoffer, primært ammonium N, i gyllen.

- Ved at kende indholdet af ammonium i gylletanken har du en klar indikator på, hvor meget kvælstof der er til rådighed for planterne efter udbringning af gyllen, forklarer planteavlskonsulent Kasper Kjær Olsen i foreningens Afgrødenyt. Koncentrationen af ammonium er ens i hele gylletanken, og man behøver derfor ikke at røre tanken op for at udtage en ammonium prøve. Hvis gyllen også skal analyseres for total N, P og K, skal tanken røres godt op inden udtagelse af gylleprøven.

Et indhold af ammonium eller total N, som ligger under det beregnede indhold i gødningsregnskabet, giver ikke adgang til øget forbrug af kvælstof i for eksempel handelsgødning.

hl

Forskelligt

HJEMME-SLAGTNING UDFØRES!

Autoriseret slagtebus.
Tlf: 22 22 08 95
Træffes bedst
efter klokken 17.00

Landbrug på nettet:

www.effektivtlandbrug.dk

ANNONCER

tlf. 70 15 12 37

TRAKTOR UDLEJES!

Fendt 828 Vario,
kan lejes her i foråret
eller på årsbasis.

Henvendelse:
20 81 80 33 /
54 61 60 47

KØLETANKE KØBES!

5.000 - 40.000 ltr.
Liggende + silotanke, også
tanke på isvand/glykol.

A-Z-TRADING
Tlf. 74 43 00 55
Mobil 40 15 50 48

Mejetærskere, traktorer og andre maskiner købes fra ophør

- skadede - eller skal du bare have en anden og sælge den gamle.

Telefon 20 26 11 18

Leverandører til den professionelle landmand:

Rengøring

KENT HØJTRYKSRENSERE / RØRANLÆG
ØGY ØSTER GESTEN SPECIAL
Telefon 75 55 76 60
Mobil 40 82 56 60
www.og-special.dk

Jeg rengør kostald, svinestald, facader, siloer osv.

TONNYS INDUSTRIRENS
Tlf. 2856 9481

Ring og få et uforpligtende tilbud

Stillinger

LANDBRUGETS JOBSERVICE
Tlf. 62 80 00 91 - www.lajo.dk

Ukrainske og Vietnamesiske praktikanter
Arne 40288060 / ab-farms@mail.dk
»East-West - AB-Farm's the best« > 25 år

Staldudstyr

Syrefast slidlag

Hvorfor PROTECTOS Flydemørtel

- Syrefast • Slidstærk • God vedhæftning
- 1 produkt til det hele
- Enkelt gør-det-selv produkt

Attraktiv pris - ring allerede i dag!

PROTECTOS A/S
Ørrisvej 1 • 9500 Hobro Tlf. 2021 3400
Jeskærvej 1 • 6630 Rødding www.protectos.dk

Staldudstyr

Rengøring af stalde og desinfektion
Facaderengøring/tagrengøring
Himmerlands Staldrengøring Mobil 21 22 79 64
Viborgs tagrengøring og malerservice

Nedslidt beton?

Få rengøringsvenlig overflade og nyt slidlag på det gamle beton med højstyrkemørtel S 105-2.

Lang holdbarhed, hurtigtørrende.
Let bearbejdlig, slidstærk - og økonomisk.

KEM-TEK
Tlf. 86 60 18 99 - kemtek.dk

Forskelligt

DANCOil **TRANSNET**
TOTAL til Maskin/Bilvask
ØGY ØSTER GESTEN SPECIAL
Telefon 75 55 76 60
Mobil 40 82 56 60
www.og-special.dk

AARESTRUP planteskole natur- & skovdrift

Egne maskiner og erfarne folk

Kvalitetsplanter - Totalløsninger
Entreprisearbejde

KLOVSHOPPEN
- de professionelle produkter!

- Klovbeskæringsbokse
- Værktøj til klovbeskæring
- Klovlim & Klovsko
- Konkurrencedygtige priser
- DD Delete med honning og salicylsyre
- Troværdighed og tilfredse kunder

38 års praktisk erfaring

Alt til klovpleje
www.klovshoppen.dk
Tlf. 20434230

Klovshoppen
www.lb-boks.dk - www.klovshoppen.dk

TOPbeton AS
- en slidstærk flydemørtel der viser sin effektivitet på bundlinjen...

Bedre dyrevelfærd og øget smågrise tilvækst

Et stærkt produkt til renovering af gulve i svinestalde, plansilo og industri

Kontakt for mere info!
Tlf. 2462 8015 / 2380 7420
mail@topproducts.dk
www.topbeton.dk

Håndværkervej 25, 4160 Herlufmagle

Husdyr

PORC MERCATUS
EXPORT AF SMÅGRISE

- Kontraktgrise RING
- Puljegrise Tage Vig

20 54 95 80

WWW.PORC-MERCATUS.DK

Landbrug på nettet:
www.effektivtlandbrug.dk

Klovbeskæring og klovpleje til små og store besætninger

Pleje giver DIG sunde og glade køer

Olsen's Klovpleje
2929 6159

Skab optimal velfærd og trivsel i dine stalde

Gratis vareprøve på rovfluer

Effektiv flue- og rottebekæmpelse

ROV FLUEN ApS
Din professionelle flue- og skadedyrsspecialist
Tlf. 75 75 63 48 - rovfluen@rovfluen.dk